

STORTINGET

Representantforslag 132 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Erlend Svardal Bøe, Guro Angell Gimse, Olve Grotle, Lene Westgaard-Halle, Kristin Ørmen Johnsen og Tone Wilhelmsen Trøen

Dokument 8:132 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Svardal Bøe, Guro Angell Gimse, Olve Grotle, Lene Westgaard-Halle, Kristin Ørmen Johnsen og Tone Wilhelmsen Trøen om å skape mer innovasjon i kommunal omsorgssektor

Til Stortinget

Bakgrunn

De kommunale tjenestene står overfor store utfordringer. Helsenæringen er en del av løsningen på de demografiske endringene som kommer. Skal man løse utfordringene og sikre kvalitet i helsetjenestene, må alle gode krefter tas i bruk. Forslagsstillerne mener helsenæringen kan bidra til å løse utfordringene i helse- og omsorgstjenestene i kommunal sektor.

Helsenæringen består av to hovedområder: helseindustri og helse- og omsorgstjenesten, jf. rapporten «Helsenæringens verdi 2022» (Menon-publikasjon nr. 57/2022). Næringen utvikler og produserer varer og tjenester til bruk i både den private og offentlige helse- og omsorgstjenesten. Dette gjelder forebygging, diagnostikk, behandling og rehabilitering etter sykdom.

Det er stor variasjon blant bedriftene i helsenæringene i Norge. Noen er store og etablerte internasjonale selskaper, og andre er små, men kan være voksende oppstartsforetak som kommersialiserer resultater av forskning. Noen bedrifter oppstår som resultat av utvikling og gode ideer fra ansatte i helse- og omsorgstjenesten. Verdiskapingen i helsenæringen utgjør om lag 3 prosent av fastlandsøkonomien.

Kommunal sektor står overfor store demografiske utfordringer. Andelen eldre utgjør knapt 11 prosent av befolkningen i dag. Statistisk sentralbyrås (SSB) framskrivning viser at den stiger til 19 prosent i 2060. utfordringen er at andelen eldre i aldersgruppen fra 80 år og oppover stiger like mye som i gruppen 70–79 år.

Antall sysselsatte som arbeider innen helse og omsorg i kommunal sektor, har økt i de siste årene og er nå på 45 prosent av alle ansatte i 2021, ifølge SSB. Norge er i det desidert øverste sjiktet i Europa med hensyn til antall leger og sykepleiere pr innbygger. Likevel opplever man mangel på helsepersonell, og sykefraværet er stort. Videre er det også avdekket mangel på helsefaglig kompetanse i hjemmebaserte tjenester, jf. Brennpunkt-reportasjen «Omsorg bak lukkede dører» fra 19. januar 2023.

Den demografiske utviklingen utfordrer kommunene, det er først og fremst der man vil mangle ansatte i tiden framover, og det er de små kommunene som vil få de største utfordringene. Kommunene vil ikke kunne møte behovene i helse- og omsorgssektoren gjennom kun å øke antall ansatte. Helseteknologi og nye innovative måter å organisere tjenestene på må tas i bruk. Dette kan redusere de samlede helsetjenestekostnadene, bedre pasientens livskvalitet og avlaste helsepersonell.

Menon-rapporten «Bemanningsutfordringene i helse- og omsorgssektoren – utfordringsbildet og løsningsdimensjoner» fra 2022, som er utarbeidet for KS og Spekter, peker på at Norge er det OECD-landet med høyest andel av arbeidsstyrken ansatt i helsesektoren, samtidig som en rekke analyser beskriver et stort effektiviseringspotensial knyttet til investering i teknologi og infrastruktur innen helse og omsorg.

Gjennom bedre samhandling mellom offentlig og privat sektor vil man kunne legge til rette for bedre tjene-

steinnovasjon i pleie og omsorg. Det er også store muligheter i det forebyggende helsearbeidet. Bruk av velferdsteknologi, i den forstand at brukeren får teknologisk assistanse, vil kunne gi økt trygghet, sikkerhet og sosial deltagelse. Det er imidlertid utfordringer i samarbeidet mellom kommunal sektor og private tjenestetilbydere.

I Meld. St. 18 (2018–2019) Helsenæringen – Sammen om verdiskaping og bedre tjenester, beskrives utfordringene for helsenæringen slik:

«For helsenæringen er hjemmemarkedet sentralt, men for mange bedrifter er det tungt å komme inn på det norske markedet. Det er flere eksempler på bedrifter som melder at det kan være lettere å selge helsetjenestene i andre land enn i Norge (...) I helse- og omsorgstjenesten kan det handle om manglende vilje, kompetanse, tid eller ressurser til utvikling og implementering, og manglende dokumentasjon om kostnad og nytte sammenlignet med eksisterende løsninger.»

«Mangelen på erfaring med næringslivssamarbeid betyr at det flere steder i helse- og omsorgssektoren mangler rutiner, kompetanse og retningslinjer for slikt samarbeid (...) Dette kan resultere i en utrygghet og frykt for å gjøre feil, noe som gjør at det enkleste og tryggeste kan være å avstå fra et samarbeid (...) Utøvelsen av offentlige anskaffelser er av stor betydning for helsenæringen.»

Anskaffelsesregelverket legger til rette for å fremme innovasjon. Det er imidlertid mye som tyder på at handlingsrommet kan brukes mer.

Rapporten «Helsenæringens verdi 2022» beskriver at utfordringene helsenæringene står overfor, blant annet er knyttet til kulturen for samarbeid mellom næringslivet, universitets- og høyskolesektoren og helse- og omsorgssektoren. Det er uklart hvor langt det offentliges ansvar går i å utvikle og sørge for nye løsninger, særlig på e-helseområdet, og den offentlige helse- og omsorgstjenestens håndtering av offentlige anskaffelser er til tider krevende.

Både stortingsmeldingen og Menon-rapporten påpeker mulighetene for økonomisk vekst og økt sysselsetting i helsenæringene. Skal man lykkes med dette, må det komme på plass en sterkere kultur for dialog og kontakt mellom næringslivet og helse- og omsorgssektoren.

Helse- og omsorgsdepartementet tok våren 2013 initiativ til HelseOmsorg21-strategien. Strategien skal bidra til å skape en arena for dialog og en møteplass på tvers av offentlig, privat og frivillig sektor. Arbeidet skal bidra til god folkehelse, effektive og gode helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet, verdiskaping og næringsutvikling. Strategien er viktig for å skape holdninger og kunnskap om hva helsenæringen bidrar med. Likeledes har Nasjonalt velferdsteknologiprogram, som har pågått siden 2014, blant annet hatt fokus på spredning av digital hjemmeoppfølging for kroniske syke og økt digital helsekompetanse for eldre.

Det er viktig å legge til rette for at flere kvinner kan bruke sin innovasjonskraft i kommunal sektor. Det er flest kvinner som utdanner seg og arbeider i helse- og omsorgsyrkene, og som vil kunne realisere nye ideer og løsninger gjennom godt gründerskap. Det er denne helsepersonellgruppen i kommunene som har mest kontakt med pasienter, brukere og pårørende, som ofte etterspør nye løsninger og har ideer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen videreutvikle HelseOmsorg21-strategien og lage en handlingsplan for å følge opp Meld. St. 18 (2018–2019) med fokus på innovasjonsaktivitet i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.
2. Stortinget ber regjeringen legge til rette for en katalpultordning innen helsenæringen i et samarbeid med relevante aktører og klynger.
3. Stortinget ber regjeringen sikre Innovasjon Norge et tydelig oppdrag for næringsutvikling innen helseteknologi og livsvitenskap.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at Husbanken likebehandler offentlige og private utbyggere som ønsker å utvikle ulike modeller for smarthus.
5. Stortinget ber regjeringen legge til rette for lederutvikling innenfor innovasjon og næringsutvikling, herunder at dette ivaretas i det nye topplederprogrammet for ledere i spesialisthelsetjenesten og kommunale helse- og omsorgstjenester.
6. Stortinget ber regjeringen kartlegge potensialet for økt samhandling med helsenæringen i relevante deler av universitets- og forskningssektoren.
7. Stortinget ber regjeringen i større grad utforme offentlige anbudskonkurranser slik at små og mellomstore bedrifter får mulighet til å delta, samt medvirke til at handlingsrommet i innkjøpsordningene utnyttes bedre og derved sikrer forutsigbarhet, langsiktighet og innovasjon.
8. Stortinget ber regjeringen legge til rette for private initiativer for etablering og skalering av norske bedrifter, som start-up-laber, regulatoriske sandkasser (kontrollert testmiljø for bedre forståelse for regulatoriske krav sett opp mot forståelsen for teknologiske muligheter) og testsentre.
9. Stortinget ber regjeringen peke ut én eller flere testkommuner som får være regulatorisk sandkasse og teste ut ulike nye velferdsteknologier og andre løsninger som gir bedre informasjon og bedre tjenester til innbyggerne.

10. Stortinget ber regjeringen tilgjengeliggjøre offentlige data for å legge til rette for digitale gründere og bedrifter og tillate at aggregerte anonyme data benyttes til å forbedre kvaliteten på offentlige tjenester.

14. februar 2023

Erlend Svardal Bø

Guro Angell Gimse

Olve Grotle

Lene Westgaard-Halle

Kristin Ørmen Johnsen

Tone Wilhelmsen Trøen

